



Projekt "Bedre Muligheder På Arbejdsmarked – Udvikling Af Voksenuddannelse I Øresundsregionen"

Evalueringsrapport 2011
Evaluering af uddannelsesaktiviteter





Indholdsfortegnelsen

INDLEDNING	4
BAGGRUND	5
EVALUERING	7
AFGRÆNSNING	7
EVALUERINGSMODEL, DESIGN OG ANALYSEMETODE	7
ANALYSE AF DATAMATERIALE	10
UDDANNELSEMÆSSIGE AKTIVITETER	10
IMPLEMENTERING AF UDDANNELSESMODULER PÅ FORSØGSBASIS	16
IMPLEMENTERING AF PROJEKTETS RESULTATER I EGEN ORGANISATION	16
RESULTATER	18
PERSPEKTIVERING OG FOKUSOMRÅDER	19
NOTAT OM DATAINDSAMLING OG METODER	22
AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER	24
KILDEHENVISNING	25
BILAG I	26
BILAG II	27
BILAG III	30

Indledning

Projekt ” **Bedre Muligheder På Arbejdsmarked - Udvikling Af Voksenuddannelse I Øresundsregionen**” har siden 2009 været igennem et treårigt projektforløb.

Formål med projektet har været at tilpasse voksenuddannelse til et regionalt arbejdsmarked på tværs af Øresundsregionen, særligt indenfor projektets fokusområde; offentlig service. Projektets mål var blandt andet at sætte fokus på samarbejde mellem kommuner, stat og uddannelsesinstitutioner, samt at udvikle en tæt dialog med arbejdsgivere på tværs af Øresundsregionen. Projektets intention har således været at udbrede en systematiseret viden om de mange uddannelses- og arbejdsmuligheder til de nuværende og potentielt fremtidige pendlere i Øresundsregionen, samt at skabe bedre betingelser for arbejdsmobiliteten.

Frem til sin afslutningsfase, har projektet afviklet adskillige uddannelsesaktiviteter. Udover at sætte fokus på at højne viden om uddannelses- og arbejdsmuligheder gennem fælleskurser og seminarer, har projektet også koncentreret sig om at identificere barrierer på området.

Endvidere har projektets aktiviteter sat fokus på styrkelsen af samarbejdsrelationer blandt de professionelle aktører indenfor projektets fokusområde på tværs af regionen. I forbindelse med projektets femte og afsluttende periode, har projektstyrgruppen taget initiativ til en evaluering af de gennemførte uddannelsesaktiviteter.

Den nærliggende evaluering forsøger at besvare evalueringens centrale spørgsmål, hvorledes har projektets uddannelsesaktiviteter indfriet forventningerne til projektet.

Evalueringsrapporten er opdelt i syv kapitler. I det første kapitel præsenteres projektets baggrund, formål og organisering. Det andet kapitel redegør for evalueringsdesign, og efterfølges af kapitel tre, hvor analyseresultater fremhæves. I kapitel fire opsamles hovedresultater af analysen. Perspektivering og de fremadrettede fokusområder præsenteres i kapitel fem. Evalueringsrapporten afsluttes med notat om dataindsamlingsmetoder, der efterfølges af afsluttende bemærkninger og overvejelser.

En stor tak til alle der har deltaget i evalueringen.

Barbora Hansen
Evaluatør, Cand. mag i Voksenpædagogik

Udarbejdet i København, den 15.november 2011



Baggrund

Baggrund og fokus

Projektet "Bedre Muligheder På Arbejdsmarked – Udvikling Af Voksenuddannelse I Øresundsregionen" (herefter kaldt BMPA) er et treårigt samarbejdsprojekt mellem *Danmark og Sverige*. Projektet blev etableret den 1. august 2009, som en videreudvikling af mikroprojektet "Efteruddannelse på tværs", der primært fokuserede på svenske pendlers viden og visioner omkring det regionale arbejdsmarked.

Under projektets snart treårige periode har projektets fokus ændret sig. Den finansielle krise i Europa har haft en betydning for Danmark og Sveriges økonomi, og således også på udgangspunktet for projektet. I Danmark har krisen blandt andet betydet en større arbejdsløshed, og dermed faldende efterspørgsel efter svensk arbejdskraft.

Fra at have fokus på at koble de svenske arbejdssøgende sammen med potentielle arbejdsgivere i Danmark (bottom-up approach) blev fokus flyttet, i takt med projektets udvikling og gennemførelse, mod en forankring af projektets resultater på organisatorisk/ strategisk/ ledelsesmæssigt niveau (top - down approach). I dag ligger fokus på implementering af projektets resultater, på udvikling af tværregionalt samarbejde, samt på forberedelse af Øresundsregionen til fremtidige og globale udfordringer.

Projektet strækker sig over en periode på 60 måneder, og forventes afsluttet ved udgangen af januar 2012. Der er en potentiel mulighed for forlængelse af projektet med seks måneder.

Formål

Formålet med projektet BMPA er gennem *voksenuddannelse og efteruddannelse* at fremme dagligdags integration Øresundsregionen. Projektet vil styrke det regionale arbejdsmarked gennem tilpasning af voksenuddannelse og bedre rådgivning/vejledning af de potentielle pendlere. Dette indebærer at projektet skal stimulere aktiviteter der bidrager til at skabe praktiske løsninger, der letter kontakten mellem mennesker, virksomheder og organisationer på tværs af regionen.

Opgave

Projektet haft som sit mål, at skabe nyt fokus på uddannelses- og arbejdsforhold primært indenfor regionale rammer.

Projektet skulle igennem uddannelsesaktivitet højne viden, om uddannelses- og arbejdsmuligheder i Øresund i en række funktioner:

- Udvikling og gennemførelse af fælles kurser, uddannelses moduler og aktiviteter
- Der skabes fokus på identifikation af barrierer (herunder de formelle og uformelle hindringer)
- Styrkelse af netværk: Der skabes fokus på samarbejdsrelationer og netværk på tværs af Øresund
- Uddannelses - og arbejdsforhold i grænseregionens perspektiv - Voksenuddannelse i et nyt fokus
- Ikke mindst implementering af projektets resultater i målgruppernes egen organisation

Målgruppe

Den primære målgruppe i projektet er de professionelle aktører på området, som på nogen måde beskæftiger sig med potentielle eller nuværende pendlere og deres arbejdskraft. Dette involverer personer, der arbejder i organisationer og /eller uddannelsesinstitutioner for voksne på begge sider af Øresund, herunder *ledende medarbejdere, vejledere, undervisere og studerende, særligt indenfor områderne sundhed, pædagogik og fritid*.

Projektets organisering

Lead Partner i projektet er *VPC – Center for Voksenundervisning* ved Kultur og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune.

Den koordinerende partner er Utvecklingsnämndens förvaltning - UVN - i Helsingborg.



Andre partnere i projektet er

SV - Helsingborgs Stad,
Utvecklingsnämndens
Förvaltning
SV - Kävlinge Kommun, Kävlinge
Lärcenter
SV - Folkhögskolan Hvilan
DK - Lyngby Taarbæk Kommune,
Områdecenter Lyngby-Møllebo
SV - Malmö Stad,
Vuxenutbildningsavdelningen
SV - Eslövs Kommun,
Vuxenutbildningen samt Arbete
& Försörjning
SV - Eslövs Folkhögskola
DK- Helsingørs Kommune,
Hjemmeplejen
SV - Burlövs Kommun, Komvux
Burlöv
SV - Svalövs Kommun,
Vuxenutbildningen
DK - Dragør Kommune,
Plejhjemmet Enggården
DK - Helsingørs Hospital

I takt med projektets fremgang og udvikling har sammensætning af projektets interesser løbende ændret sig.

Oversigten over interesser er velhæftet som Bilag I.

Projektet BMPA-UAVIØ delfinansieres af Interreg IV A-ØKS programmet, som er en del af EU's regionale udviklingsfond.



Evaluering

Evalueringen tager udgangspunkt i vurderingen af projektets uddannelsesaktiviteter.

Hovedformålet med evalueringen er at opnå viden om, hvorledes projektet har udviklet og bidraget til en succesfuld uddannelse af målgruppen - herunder ledere, vejleder, undervisere og studerende i de kommunale virksomheder og uddannelsesinstitutioner der er en del af projektet.

Derudover ønskes følgende to temaområder belyst:

1. Hvordan kan projektet bedst udvikle og gennemføre uddannelsesmoduler på forsøgsbasis?
2. Hvorledes, og i hvilket omfang kan projektpartnerne implementere projektets resultater i egen organisation?

Afgrænsning

Ifølge specifikke evalueringønsker tager evalueringen afsæt i projektets uddannelsesaktiviteter.

Projektet BMPA intenderede praksis jf. projektets overordnede mål er kompleks, og en komplet diagnose af udviklingsprojektets intenderede praksis vil række længere end evalueringens tidsramme.

Evalueringen afgrænses til målbare resultater og målsætninger som har dannet grundlag for projektet, og tager derfor et realistisk afsæt i de gennemførte uddannelsesaktiviteter. Dermed afgrænses evalueringen til en vurdering af, hvorvidt projektet er lykkedes med at gennemføre en succesfuld uddannelse af målgruppen.

Temaområder undersøges i forlængelse af evalueringen, og afgrænses til de opstillede spørgsmål og den øvrige evaluering.

Evalueringsmodel, design og analysemetode

Evalueringen baseres hovedsageligt på gennemførelse af kvalitative undersøgelser, hvilket bygger på fem fokusgruppeinterviews med projektn involverede grupper af professionelle aktører, interviews med enkelte projektrelaterede personer, samt yderligere opfølgende interviews med enkelte aktører. Vurderinger og revision af dokumentationsmateriale inddrages ligeledes i evalueringen, herunder tilgængeligt materiale fra uddannelsesaktiviteterne.

Der redegøres for data- og indsamlingsmetode i kapitel 6 i "Notat om dataindsamling og metoder".

Som udgangspunkt er der arbejdet med målopfyldelses- og effektevaluering. Målopfyldelsesevalueringen sætter fokus på at undersøge, i hvilken grad projektets mål er opfyldt, og hvorledes aktiviteterne har bidraget til dette. Effektevalueringen sætter derimod fokus på effekten af aktiviteterne, også uden for indsatsens målområde. Denne approach er valgt som supplerende med det formål at undersøge deltagernes forudsætninger og væsentlige aspekter på den evaluerede genstand. Erfaringen viser at disse overvejelser ofte bidrager med relevant indsigt, og giver overraskende resultater. (Togeby i Rieper red., 2005)

I teorien skelnes der ofte mellem disse to typer af evalueringer, men i praksis er de knyttet tæt sammen. Evalueringen af projekt BMPA kombinerer disse to evalueringstyper. Hvor målopfyldelsesevalueringen undersøger i hvilke omfang det er lykkedes projektet at gennemføre de opstillede mål (slutmål), kortlægger effektevalueringen sideeffekter af de gennemførte aktiviteter.

Der er således tale om en evaluering hvor der systematisk indsamles og analyseres viden om gennemførelse og effekt af en bestemt indsats, *projektets uddannelsesaktiviteter*.

En systematisk tilgang til tilgængelig viden og projektmateriale medvirker til vurderingen på opfyldelse af projektets slutmål. Systematikken består i en grundig bearbejdelse af det indsamlede empiriske materiale, hvilket bidrager til en struktureret analyse af det der vurderes, *hvordan og i hvilket grad* har projektets aktiviteter bidraget til succesfuld *uddannelse af projektets målgruppe*.

I Tabel 1 vises et overblik over sammenhæng mellem indsatser (aktiviteter), indikatorer og dataindsamlingsmetoder. Formålet med den kvalitative analyse er at belyse informantens opfattelse af projektets evne (uddannelsesaktiviteter) til at opfylde de mål, der blev defineret ved projektstart. I nærværende rapport er der lagt vægt på analyse af graden af målopfyldelse på tværs af målgruppen.



Tabel 1: Overblik over indsatser, indikatorer og dataindsamlingsmetoder

Nr.	Projekt mål	Indsatsen	Indikatorer ¹	Dataindsamlingsmetoder
1.	Udvikling og gennemførelse af uddannelse for målgruppen	Seminarer Udviklingsmøder	Højere faglig viden om arbejds - og uddannelsesmuligheder i et regionalt sammenhæng. Formidling af den opnåede viden i egen organisation. Høj interesse for projektets initiativer	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere. Deltagerlister Statusside
2.	Udvikling og gennemførelse af voksen pædagogisk uddannelse med fokus på Øresundsregion	Seminarer Udviklingsmøder Coaching	Vedvarende fokus på arbejds - og uddannelsesmuligheder i regionen. Bedre vejledning af fremtidige pendlere. Høj interesse for projektets initiativer.	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere. Deltagerlister Statusside
3.	Styrkelsen af netværket på området	Seminarer Udviklingsmøder, kurser, ekskursioner, studieture	Styrkelse af arbejdsrelationer. Udveksling af erfaringer og kontakter på området.	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere. Fokusgruppeinterview med studerende.
4.	Udvikling af, og gennemførelse af ny uddannelsesmoduler - på forsøgsbasis-, rettet mod kommende og nuværende pendlere ²	Teoretisk input Ingen konkrete tiltag	Systematisk formidling af viden om de mange uddannelses- og arbejds muligheder i Øresundsregionen. Bedre forberedelse til arbejdsmarked. Visualisering af praksis.	Fokusgruppeinterview med studerende ³ . Fokusgruppe- /individuelle interviews med undervisere.

¹ Kriterier, som anvendes til at bedømme, om projektet opfylder forventningerne.

² Felter markeret med gul farve er identiske med de temaer der ønskes undersøgt i forlængelse af evalueringen. Formål med undersøgelse af disse to temaer er at få et input fra projektets samarbejdspartnere. Undersøgelsestemaer er identiske med opstillede projektmål.

³ Fokusgruppe- /individuelle interviews relaterer til et ønske om, at det undersøges hvilke uddannelses tiltag der kan implementeres i de svenske uddannelsesinstitutioner. Målgruppen for denne undersøgelse er de svenske studerende og undervisere.



Nr.	Projektmål	Indsatsen	Indikatorer ¹	Dataindsamlingsmetoder
5.	Identificering af <i>formelle</i> grænsehindringer	Seminarer Udviklingsmøder	Bedre orientering om de mange regionale uddannelsesmuligheder. Oplysninger om akkreditering, autorisation, meritvurdering, uddannelsesstøtte og efteruddannelsesmuligheder på tværs af Øresundsregionen. Identificering af barrierer.	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere. Fokusgruppeinterview med studerende.
6.	Identificering af <i>uformelle</i> grænsehindringer	Seminarer Udviklingsmøder Gennemførelse af kurser, ekskursioner, studieture	Øget oplysningsniveau om kulturelle forskelligheder, styrke den generelle viden om Øresundsregionen. Identificering af barrierer. Bedre forberedelse til arbejdsmarked.	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere. Fokusgruppeinterview med studerende.
7.	Implementering af projektets resultater i egen organisation	Teoretisk input Ingen konkrete tiltag	Udvikling af mentorordninger, vejledningsprogrammer, og koordinering af fælles samarbejde. (afhængigt af uddannelsesinstitutioner) Systematisk formidling af viden om de mange uddannelses- og arbejds muligheder i Øresundsregionen. Fokus på bedre forberedelse til arbejdsmarked.	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere.
8.	Udvikling og opdatering af hjemmeside ⁴	Løbende indsats	Opnåelse af et højt informationsniveau om projektet og dets aktiviteter. Informationsspredning.	Fokusgruppeinterview med ledere. Fokusgruppeinterview med vejledere. Fokusgruppeinterview med undervisere. Fokusgruppeinterview med studerende.

⁴ Projektmål 8 er ikke en del af uddannelsesaktiviteter.



Analyse af datamateriale

På baggrund af de opstillede mål for projektet, samt indsamlede kvalitative input, behandles i dette afsnit hver af de følgende tre overordnede analyser:

1. **Uddannelsesmæssige aktiviteter**, herunder graden af den nyopnåede viden, samt uddannelsesaktivitetens betydning for skabelsen/styrkelsen af samarbejdsrelationer
2. **Implementering af uddannelsesmoduler** på forsøgsbasis
3. **Implementering af projektets resultater** i egen organisation

De tre temaer er defineret på baggrund af de opstillede mål for projektet, og danner grundlag for den spørgeramme der er anvendt i interviews af informanter.

I Tabel 2 præsenteres et overblik over tre grundlæggende analysetemaer, og de definerede projektmål.

Analyse af rapporteringen fokuserer på de gennemgående tilkendegivelser blandt informanterne. I enkelte tilfælde fremhæves enkeltpersoners udtalelser, hvor de forstås som gode kilder, der bidrager til argumentationen der understøtter analysen. De samlede vurderinger *baseres ikke på* enkeltpersoners meninger og synspunkter, men på en samlet analyse af de indsamlede kvalitative data, samt andet tilgængelige materiale, herunder dokumentation af uddannelsesaktiviteter.

Analyseresultaterne indledes med en gentagelse af mål, der er efterfulgt af selve analysen der er opdelt efter de forskellige grupper af informanter. I begyndelsen af hvert afsnit præsenteres det samlede resultat for det aktuelt behandlede tema/emne. Informantliste og uddannelsesaktiviteter fremgår af Bilag II.

Uddannelsesmæssige aktiviteter

Mål

At gennemføre en succesfuld uddannelse af ledere, vejledere, undervisere og studerende.

Resultat

Der vurderes at projektets uddannelsesaktiviteter har formået at højne viden i den professionelle målgruppe.

Denne vurdering dækker over betydelige variationer mellem forskellige temaer og målgruppens professionsniveau.

Den opnåede *grad af succesfuld uddannelse* vurderes på baggrund af følgende emner:

- **Omfang af det nyopnåede viden**
- **Styrkelsen af samarbejde**

Projektet har afholdt adskillige uddannelsesaktiviteter, møder, og seminarer med det formål at højne den faglige viden om arbejds- og uddannelsesmuligheder i Øresundsregionen.

Uddannelsesaktiviteterne skulle ydermere bidrage til styrkelsen af samarbejdsrelationer mellem de professionelle aktører. Eksempler på disse aktiviteter, samt en kort beskrivelse af aktiviteterne art og karakter, præsenteres i den følgende figur.

27. november	2009	Kickoff Seminar
10. marts	2010	Introduktionsuddannelse I
5. maj	2010	Introduktionsuddannelse II
14. oktober	2010	SOSU- området i Danmark
28. oktober	2010	SOSU området og Svenske medarbejdere
10. november	2010	"Seminariedag om Voksenuddannelse og efteruddannelse"
09. december	2010	"Fremtiden i Øresundsregionen"
18. januar	2011	DK-dag Pædagog/Fritidsområdet
09. februar	2011	Introduktionsuddannelse III
Maj	2011	Lederskabsprogram
02. maj	2011	SOSU C seminar dag
24. maj	2011	Studietur Fritidsleder
25. maj	2011	Studietur Fritidsleder
07.juni	2011	Danmarks dag i Malmö
20.juni	2011	Danmarks dag i Helsingborg

Figur 1 - Eksempler på de gennemførte uddannelsesmæssige aktiviteter



I næste afsnit behandles de temaer som er af betydning for vurderingen af uddannelsesaktiviteternes evne til at levere den viden, der var ønske om at videregive til målgruppen, samt betydningen af projektets aktiviteter for opbygning og styrkelse af samarbejdet/samarbejdsrelationer blandt informanterne.

Opnået viden

Mål

I projektet er der defineret projektmål som tilsammen dækker over den viden, der skulle formidles under begrebet *den succesfulde uddannelse*

Projektmål:

- At opnå højere faglig viden om arbejds- og uddannelsesmuligheder, herunder viden om akkreditering, mv.
- At identificere barrierer og kulturforskelligheder, mv.
- At skabe bedre vejledning af fremtidige pendlere

Resultat

Der tegner sig et billede af en succesfuld gennemførelse af uddannelsesaktiviteter, der tilsammen dækker den viden der opstilles i projektmålene.

Undersøgelsen af de enkelte projektmål udviste variabler i volumen af uddannelsesudbyttet, da målgruppens professionsniveau varierer betydeligt.

Tilsammen vurderes det at de gennemførte uddannelsesaktiviteter har bidraget til at højne viden om arbejds- og uddannelsesmuligheder i Øresundsregionen

Mål: At projektdeltagere via uddannelsesaktiviteter opnår højere faglig viden om arbejds- og uddannelsesmuligheder i et regionalt sammenhæng. Uddannelsesaktiviteter skal formidle viden om akkreditering, autorisation, meritvurdering, uddannelsesstøtte og efteruddannelses muligheder på tværs af Øresundsregionen

Ledelsesgruppen

Blandt informanter i denne gruppe herskede der en bred enighed om, at uddannelsesaktiviteterne har højnet deres viden om uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder på tværs af Øresund.

»...det stora hela har det vart mycket gott, det har vart intressanta föredragshållare, och föredrag. Vi har fått möjlighet att träffa personer med god kännedom om arbetsmarknaden, i detta fallet i Danmark.

(citater: ledende medarbejder)

Uddannelsesaktiviteterne vurderes som informative og interessante uddannelsesinitiativ af informantgruppen. Ifølge informanternes gengivelser, har de ledende medarbejdere fået indblik i uddannelses- og beskæftigelsessystemer på begge sider af Øresundsregionen. De økonomiske - og uddannelsespolitiske aspekter, samt udfordringer på området er blevet belyst.

Vejledere

Gengivelser fra denne gruppe af informanter varierer fra meget positive til negative tilbagemeldinger.

»Så det har varit mer en liksom en sån här allmän information som har varit bra, men det har inte varit nödvändigt för att klara av sitt arbete. Så ser jag det

(citater: studie og yrkesvejledere)

Blandt informanterne er der en bred enighed om, at de gennemførte uddannelsesaktiviteter i høj grad var informative. Der var et mindre antal informanter som gav udtryk for at uddannelsesaktiviteterne ikke havde bidraget med noget "nyt" på området.

De fleste informanter gav meget positive respons på de gennemførte uddannelsesaktiviteter, samt mængden af informationer om uddannelses- og beskæftigelsessystemer i Øresundsregionen.

»För mig var det ju viktigt det här med SOSU, att vara uppdaterad eftersom det är ett legitimationsutbud i Danmark. Så krävs det ju lite andra saker där, än vad vi svenskar kräver.

(citater: studie- og yrkesvejledere)

På baggrund af de samlede udtalelser vurderes det at uddannelsesaktiviteterne samlet set har bidraget til en højere faglig viden på området. Ud fra informanternes samlede gengivelser vurderes uddannelsesaktiviteterne som tilfredsstillende.



Undervisere

Denne gruppe af informanter gav udtryk for at uddannelsesaktiviteterne var meget interessante og oplysende.

»Jag har väl fått en ökad förståelse för det danska uddannelsesystemet, när det drejer sig om specifika uddannelser. ... Och jag har syntts att det har varit mycket intressant att få höra vilka möjligheter som finns, och där jag har sett många fördelar, visst jag jämför med det svenska systemet.

(citater: lärare)

På baggrund af udtalelser fra denne gruppe af informanter, vurderes det at der var tilfredshed med uddannelsesaktiviteternes indhold herunder mængden af faglig viden om arbejds- og uddannelsesmuligheder i Øresundsregionen.

Studerende

Informanter i gruppen af studerende gav udtryk for at studieturen til København blandt andet gav dem mulighed for at opleve uddannelse i praksis. Informanterne har oplyst at studieturen har bidraget med nye perspektiver på deres fag, og viden om de mange muligheder i forbindelse med jobsøgning i Danmark.

»Jeg tyckte det var jättebra. För att man kunde, man fick se hur det funkar i Danmark.

(citater: studerende, Hvilan)

Ydermere har de studerende givet udtryk for at de følte sig godt rustet til turen, hvilket bidrog til en bedre oplevelse.

»Ja, där fick vi reda på väldigt mycket hur det fungerar i Danmark med A-kassa, och om man ska jobba över gränserna, så den informationen hade vi ju fått väldigt mycket innan...

(citater: studerende, Hvilan)

Blandt informanter var der ligeledes en bred enighed om at turen var et spændende tiltag, og de studerende har gentagende gange udtrykt tilfredshed med arrangementet.

Mål: At identificere barrierer og kulturforskelligheder, samt generelle viden om regionen

Ledende medarbejder

Informanter fra gruppen af ledende medarbejder har givet udtryk for at uddannelsesaktiviteterne har bidraget til identificering af barrierer, kulturforskelligheder, mv.

En af de uddannelsesaktiviteter der betegnes som særligt vellykket er kursus/seminar i konflikthåndtering. Arrangementet nævntes flere gange og vurderes samlet set som særdeles vellykket.

Vejledere

Informanterne giver udtryk for at den generelle viden om fremtidige tendenser og udvikling i Øresundsregionen er blevet formidlet under uddannelsesaktiviteter.

»...den här två plus en dagen, den tyckte jag var positiv. Eller bra, gott, det var gott. För man fick inblick i varandras system. Och man fick också höra lite framtidsvisioner, om man ser på arbetskrafter, arbetsmarknaden framåt.

(studie- og yrkesvejledere)

Informanter har ligeledes givet udtryk for at uddannelsesaktiviteterne bidrog til at højne deres viden om den fremtidige udvikling i øresundsregionen, hvilket er i overensstemmelse med projektmål.

Undervisere

Ifølge gruppens udtalelser, har uddannelsesaktiviteter inddraget også til identificering af de uformelle barrierer, og kulturforskelligheder på området. Undervisere har gengivet, at de kulturelle forskelle blev fremhævet og defineret.

Studerende

I forhold til identificering af barrierer og kulturforskelligheder, har informanter fra denne gruppe besvaret, at i forbindelse med deres studietur i København, har de haft en god mulighed for at opleve disse "på egen krop". Det var primært **sprogbarrieren**, der nævnes som den største udfordring i den forbindelse.



» *Det största hindret tyckte jag var språket, för att... Ja. Man vill ju gärna prata med vanliga ungdomar, men om dom inte ens förstår mig, hur ska jag göra då? Det var det som hindrade.*

(Studerende, Hvilan)

Det var altså hverken skatteregler, eller akkreditering af uddannelsen, der bekymrede de unge og potentielle pendlere i forbindelse med den mulige ansættelse i Danmark.

Pointen om sprogbarriere kan således udpeges som et overraskende resultat. De studerende gav et udtryk for, at arrangementet var vellykket, og gav enstemmigt udtryk for, at lignende tiltag ville være gavnlige også for andre studerende.

Mål: At skabe bedre vejledning af fremtidige pendlere

Dette punkt berører hovedsageligt gruppe af vejledere og undervisere.

Vejledere

Blandt informanter fra gruppe af vejledere herskede der en bred enighed om, at uddannelsesarrangementer var et godt, informativt tiltag, og tilsammen vurderes aktiviteter som et positivt, interessant og inspirerende bidrag indenfor vejleder område.

Informanter har gengivet, at antallet af potentielle pendlere, der ønsker vejledning på området, varierer efter behov på arbejdsmarked, og at interessen blandt de svenske arbejdssøgende i løbet de sidste tre år opleves som faldende.

Informanter har givet udtryk for, at den nyopnåede viden i forbindelse med de gennemførte uddannelsesaktiviteter om arbejde - og uddannelsesmuligheder, anvendes hovedsageligt i konkrete situationer, hvor person/borger opsøger bestemt vejledning på området.

Undervisere

Også informanter fra gruppen af undervisere har gengivet, at behov for at vejledning af studerende på området har siden projektets startdato ændret sig.

»... *Nu har väl arbetsmarknaden ändrat lite grann, men det kan vara så att man vill jobba i Sverige istället.*

(citater: lärare)

Overordnet har informanter fra gruppen af undervisere givet udtryk for, at den nyopnåede viden

anvendes primært i en individuel sammenhæng, og efter behov.

Kritik af uddannelsesaktiviteter

Et større antal af interviewpersoner, fortrinsvis blandt gruppe af vejledere, har udtrykt frustrationer over den manglende danske deltagelse i uddannelsesaktiviteter.

»... *det var bra, det var bra information, men det jag tyckte var mindre bra, det var ju att sen hade man ju diskussioner, man skulle sitta och jobba ihop, och då var det ju så mycket övervägande svenskar, det var inte så stort deltagande av danskar, så det blev iallafall inte den där, alltså... Ja. Att man, det där utbytet, i varje fall inte i diskussionerna.*

(citater: studie- og yrkesålgledare)

Det er det vigtigt at afdække kernen for denne kritik, der den har en betydning for projektets øvrige deltagere, samt projektets udfald.

Informanter har gengivet, at blandt forventninger til projektet, har været et tæt og gensidigt dansk- svensk samarbejde. Disse forventninger jf. et større antal af interviewpersoner på den svenske side, ikke blev indfriet, og kan tolkes som en åben kritik af uddannelsesaktiviteter.



Tabel 2: Analyse

Analysetema	➤ Analyseemner	Projektmål, detaljeret:
1. Omfang af nyopnået viden	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opnå højere faglig viden om arbejds - og uddannelsesmuligheder, herunder at formidle viden om akkreditering, mv.(formelle) ➤ Identificere barrierer og kulturforskeligheder (uformelle) ➤ Skabe bedre vejledning af fremtidige pendlere 	<ul style="list-style-type: none"> • Højne den faglige viden om arbejds - og uddannelsesmuligheder i Øresundsregionen • Formidle den opnåede viden i egen organisation • Vedvarende fokus på arbejds - og uddannelsesmuligheder i Øresundsregionen. • Bedre vejledning af fremtidige pendlere • Bedre orientering om de regionale uddannelsesmuligheder • Formidle viden om akkreditering, autorisation, meritvurdering, uddannelsesstøtte og efteruddannelsesmuligheder i Øresundsregionen • Identificere barrierer og kulturforskeligheder, samt en generel viden om øresundsregionen • Bedre forberedelse til arbejdsmarkedet Skabe teoretisk input • Systematisere formidling af viden om uddannelses- og arbejds muligheder i Øresundsregionen • Skabe bedre betingelse for forberedelse af nuværende og potentielle pendlere til arbejdsmarkedet • Visualisering af praksis
Styrkelse af samarbejde	Styrkelse af samarbejde og arbejdsrelationer	<ul style="list-style-type: none"> • Udveksling af erfaringer og kontakter på området
2. Implementering af uddannelsesmoduler på forsøgsbasis ⁵		<ul style="list-style-type: none"> • Skabe teoretisk input • Systematisere formidling af viden om uddannelses- og arbejds muligheder i Øresundsregionen • Skabe bedre betingelse for forberedelse af nuværende og potentielle pendlere til arbejdsmarkedet • Visualisering af praksis
3. Implementering af projektets resultater i egen organisation ⁶		<ul style="list-style-type: none"> • Skabe teoretisk input • Bidrage eksempelvis til udvikling af mentorordninger, vejledningsprogrammer, koordinering af samarbejde mv. (Afhængigt af uddannelsesinstitutioner) • Systematisk formidling af viden om uddannelses- og arbejds muligheder i Øresundsregionen • Fokus på bedre forberedelse til arbejdsmarkedet

⁵ Studerende og undervisere

⁶ Ledere, vejledere og undervisere



Styrkelsen af samarbejde og arbejdsrelationer

Mål

At styrke samarbejde og samarbejdsrelationer

Resultat

Uddannelsesaktiviteter har leveret et betydeligt bidrag til styrkelse af de professionelle arbejdsrelationer, primært blandt projektgrupperne *ledende medarbejdere* og *undervisere*.

I disse projektgrupper blev der ydermere identificeret konkrete resultater på uddannelsesområdet.

Det vurderes at projektets aktiviteter ikke har haft nogen påviselig effekt på styrkelse og opbygning af samarbejdsrelationer blandt projektgrupperne *vejledere* og *studerende*.

Ledende medarbejder

Informanter fra projektgruppen *ledende medarbejdere* har givet udtryk for at samarbejdet har fungeret optimalt i gruppen, og at dette blev styrket i takt med projektets udvikling.

Informanter fra projektgruppen har gengivet, at projektet har haft en positiv betydning i forhold til styrkelsen af det professionelle netværk, samt samarbejdsrelationer på området.

Samarbejdsrelationer mellem de ledende medarbejdere blev styrket på tværs af de svenske kommuner, og i Øresundsregionalt sammenhæng. Projektets uddannelsesaktiviteter har bidraget til styrkelsen af samarbejdsrelationer blandt denne gruppe informanter, hvilket opfylder de opstillede projektmål

Vejledere

Enkelte informanter fra projektgruppen *vejledere* har under interview givet udtryk for frustrationer med hensyn til "en manglende danske deltagelse i uddannelsesaktiviteterne".

Det manglende bidrag fra den danske side kan udpeges som en hindring for udvikling og fastholdelse af samarbejdsrelationer i projektet.

Undervisere

Projektgruppen *undervisere* har gengivet at uddannelsesaktiviteterne har bidraget til styrkelsen af samarbejdet blandt de professionelle aktører på uddannelsesområdet.

»Ja det var så man oplevede att, att man fick alltså en samverkan eller ett samarbete med kontakter helt enkelt.

(citater: lärare)

Nogle informanter fra projektgruppen undervisere har fortalt at, de efterfølgende, har taget initiativ til at kontakte en uddannelsesinstitution på den danske side.

»...Och vi arrangerade ju själva, efter våra kontakter i projektet så arrangerande vi en resa till, så vi kom ju till Brøndby uddannelsen...

(citater: lärare)

Det efterfølgende samarbejde mellem disse informanter og uddannelsesinstitutionerne på den danske side, kan ifølge informanternes gengivelser karakteriseres som et direkte resultat af projektet.

Studerende

De studerende har ikke haft mulighed for at styrke samarbejds- eller arbejdsrelationer, da den gennemførte uddannelsesaktivitet kan karakteriseres som overvejende af informativ og visualiserende karakter.

Sammenfatning

Der er en klar tendens i vurderingerne for målgrupperne, der underbygger at de gennemførte uddannelsesaktiviteter har bidraget til en højere faglig viden om arbejds- og uddannelsesmuligheder i Øresundsregionen.

Informanterne har overordnet givet udtryk for at uddannelsesaktiviteterne har bidraget til bedre forudsætninger for vejledning af de potentielle pendlere. Den nyopnåede viden i forhold til målgruppernes profession varierer efter niveau, og afspejler projektets kompleksitet.

På baggrund af de indsamlede data om opbygning og styrkelse af samarbejdsrelationer blandt de professionelle aktører, vurderes det at projektets uddannelsesaktiviteter generelt har bidraget til dette, og der deraf er udviklet tættere samarbejdsrelationer. Dette er primært blandt de ledende medarbejdere og undervisere.

Alle informanter har givet udtryk for at projektet har været med til at åbne ny dimension på mulighederne i

det regionale samarbejde, og at uddannelsesaktiviteterne er et godt informativt tiltag, der tilsammen vurderes som et positivt, interessant og inspirerende bidrag til hverdagens udfordringer.

Pointer til overvejelser

- Blandt de studerende blev der i stor udstrækning peget på de sproglige forudsætninger, eller mangel på samme. Dette kan defineres som en betydelig barriere for en mulig ansættelse i Danmark. Dette punkt har betydning for både den fremtidige tilrettelæggelse af uddannelsesaktiviteter, samt overvejelser i forbindelse med implementering af projektets resultater.
- Der blev gentagende gange under gennemførelsen af de kvalitative interviews, givet udtryk for skuffelse over den manglende danske deltagelse i de gennemførte uddannelsesaktiviteter. Dette punkt vurderes som kritisk i forhold til at nå projektets målsætninger. Det er ligeledes essentielt i forbindelse med afklaring og afstemning af projektdeltagernes forventninger til projektet.
- Den succesfulde styrkelse af samarbejdsrelationer blandt de ledende medarbejdere og undervisere, kan defineres som de mest synlige resultater set i forhold til projektets målsætninger.
- Blandt vejledere og studerende er det ikke lykkedes at knytte samarbejdsrelationer på tværs af Øresundsregionen, der bør ligges op til yderligere overvejelser i forhold til tilrettelæggelse af uddannelsesaktiviteter.

Implementering af uddannelsesmoduler på forsøgsbasis

Dette afsnit henvender sig udelukkende til studerende og undervisere på de svenske uddannelsesinstitutioner.

Informanter fra projektgruppen *studerende*, der blev interviewet i forbindelse med evalueringen, har givet udtryk for at lignende uddannelsestiltag og arrangementer (såsom studietur til København) er velkomne.

Informanterne har ydermere gengivet at studiebesøg i Danmark har været et vellykket arrangement, samt en god mulighed for "at opleve praksis" i en faglig kontekst.

Undersøgelsen viser at de studerende følte sig usikre med hensyn til sprog og kommunikation. Dette kom til

udtryk i at de studerende havde svært ved at tale med børn og unge, samt personalet på den besøgte institution. De studerende har ligeledes givet udtryk for at arrangementet ikke har ført til yderlig kontakt med den besøgte institution.

Projektgruppen *undervisere* har givet udtryk for at de har gjort sig overvejelser om, hvilke tiltag der kan inddrages i undervisningen. En informant har indberettet konkret implementering af sprogmoduler i dansk undervisningen, samt givet et eksempel på en fungerende praktikordning mellem en uddannelsesinstitution i Sverige og et arbejdsplads i Danmark.

Disse eksempler skaber grundlag for yderligere overvejelser om mulige uddannelsesaktiviteter, såsom opstilling og implementering af uddannelsesmoduler. Resultater præsenteres i næste kapitel på side 18.

Implementering af projektets resultater i egen organisation

Den kvalitative undersøgelse peger på, at projektdeltagere indenfor ledelse, undervisning og vejledning, allerede har overvejet hvorledes projektets resultater kan implementeres i deres "hjemmeorganisation".

Enkelte informanter, på tværs af projektgrupperne, har oplyst at de har kendskab til organisatoriske samarbejdsrelationer på tværs af Øresund, og en del af disse samarbejdsrelationer kan tolkes som et direkte resultat af projektet BMPA.

I det følgende præsenteres et eksempel på et tværregionalt samarbejde som konkluderes at være et direkte resultat af projekt BMPA.

Et eksempel herpå er samarbejdet mellem Dragør Kommune og Malmö Stad.

Ros- Marie Hersley⁷, ansat som gruppeleder på Plejehjemmet Enggården i Dragør kommune, har fortalt om et tæt samarbejde med Rönnens Gymnasium i Malmö i Sverige:

» Ja. I Malmö. Ja. Där dom har startat upp faktiskt en uddannelse där dom har praktik, i Danmark, så vi har haft praktikanter här. Som kom hit till sista året, och jo, sista året tror jag det var.

(citat: Ros – Marie Hersley, gruppeleder, Dragør Kommune)

Plejehjemmet har et koordineret samarbejde med svenske elever og praktikanter fra Rönnens Gymnasium. Disse praktikanter får indblik i det danske

⁷ Speciel tilladelse til angivelse af informantens navn



arbejdsmarked, samt mulighed at få et arbejde på plejehjemmet.

»Så får dom ett intyg, kan man säga på svenska, ett intyg. Så har dom med sig det till skolan då. Och sen om man tycker att dom är bra, tillräckligt bra, så kan dom få, får dom jobb ju. En som var här, han fick faktiskt avlösarjobb. Fast helgarbete.

(citat: Ros – Marie Hersley, gruppeleder, Dragør Kommune)

Samarbejdet mellem de to kommuner kan udpeges som et direkte resultat af projekt BMPA, og illustrerer den synlige forankring af projektresultatet blandt projektets samarbejdspartnere.

Ydermere peger undersøgelsen af temaområdet på en overordnet interesse for projektet, og et intenderede engagement i forhold til implementering af projekt resultaterne.

Aktørerne har til hensigt at planlægge nye aktiviteter inspireret af erfaringerne fra projektet.



Billede af Thomas de Laine, myldretid.dk

Resultater

Projektet BMPA er lykkedes med at gennemføre en succesfuld uddannelse af de professionelle målgrupper inden for de opstillede rammer. Resultatet dækker imidlertid over betydelige variationer mellem de forskellige temaer samt i målgruppens forskellige professionsniveauer.

Resultaterne kan sammenfattes i følgende punkter:

- Det er lykkedes at opbygge viden om uddannelses- og arbejdsmuligheder på tværs af regionen
- Projektets uddannelsesmæssige aktiviteter har bidraget til identificering af formelle og uformelle barrierer, herunder de professionelle, systemstrukturelle, mentale, og kulturelle.
- Projektets uddannelsesaktiviteter har demonstreret et bidrag til styrkelsen af arbejdsrelationer blandt de professionelle aktører på uddannelsesområdet, særligt blandt de ledende medarbejdere og undervisere.

På baggrund af informanternes gengivelser vurderes det, at projektet BMPA har opnået resultater på følgende projektmål:

- Udvikling og gennemførelse af uddannelse for målgruppen
- Udvikling og gennemførelse af voksen pædagogisk uddannelse med fokus på Øresundsregion
- Styrkelsen af netværket på området
- Identificering af *formelle* grænsehindre
- Identificering af *uformelle* grænsehindre

Undersøgelse af temaområder

I forbindelse med evalueringen blev yderlige to temaområder undersøgt. Disse temaområder dækker over to projektmål der endnu ikke er fuldt gennemført. Det første temaområde knytter sig til spørgsmålet, *hvorledes og i hvilket omfang kan uddannelsesinstitutioner, der deltog i projektet, udvikle uddannelsesmoduler* for studerende.

Spørgsmålet henvender sig til unge, og potentielle pendlere (studerende) på de svenske uddannelsesinstitutioner samt undervisere der deltog i projektet. På baggrund af deres gengivelser identificeres de mulige uddannelsesinitiativ, der anbefales til yderlige overvejelser:

- Flere arrangementer med det formål at visualisere praksis, eksempelvis ekskursioner
- Kontakt mellem studerende på tværs af regionen
- Studietur, hvor de danske og svenske studerende mødes
- Sprogundervisning i dansk grammatik (basis)
- Oprettelse af praktikpladser i Danmark

Undersøgelse af det andet temaområdet relaterer til spørgsmålet, *hvordan og hvorledes kan samarbejdspartnere implementere nyopnået viden i sin egen organisation.*

Resultatet viser at adskillige projektpartnere har gjort sig overvejelser om hvorledes dette kan ske. Enkelte informanter arbejder allerede med at implementere projektets resultater. Analysen i afsnittet *Implementering af projektets resultater i egen organisation*, præsenterede et eksempel på dette.

Selvom implementering af projektresultater, herunder nyopnået viden, ikke er fuldt gennemført, skal det understreges at projektet har et godt udgangspunkt for at nå dette mål.

Generelt

- Evalueringens resultater viser at der er en bred enighed blandt informanterne om, at der er behov for flere fremtidige initiativer med fokus på udvikling af samarbejdsrelationer i Øresundsregionen
- Det er lykkedes for projektets aktiviteter at skabe interesse for det fremtidige samarbejde i Øresundsregionen
- Projektets uddannelsesaktiviteter vurderes at bidrage til udvikling af samarbejde i Øresundsregionen.

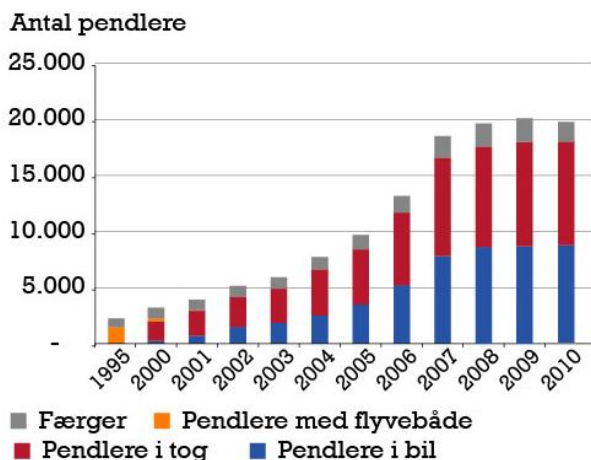


Perspektivering og fokusområder

Nye perspektiver

Siden år 2000 er antallet af pendlere i Øresundsregionen steget kontinuerligt. Før åbningen af Øresundsbroen pendlede ca. 1.500 rejsene dagligt mellem København og Skåne. I 2008 er tallet steget til knap 18.000 pendlere pr. dag, hvorefter tallet er stagneret, blandt andet på grund af den økonomiske krise⁸.

Udviklingen ses af nedenstående figur.



Figur 2 (kilde: tendensoresund.org)

Sammenhæng mellem den globale økonomiske krise og den økonomiske situation i Øresundsregionen fremgår af følgende artikel:

»I kølvandet på den internationale finanskriser, som udbrod i 2008, gik også Øresundsregionen ind i en langt svagere udvikling. Efter nogle svage år i starten af det nye årtusinde oplevede Øresundsregionen mellem 2003 og 2006 en meget stærk konjunkturudvikling, og økonomien var oppe i fulde omdrejninger både i den danske og svenske del af Øresundsregionen. I løbet af 2006 mærkede man en klar opbremsning i konjunkturerne, især på den danske side af Sundet.

Årsagen var både en faldende efterspørgsel og en tiltagende mangel på arbejdskraft, som satte grænser

⁸ Kilde: http://www.ae.dk/files/AE_dynamiske-effekter-af-investeringer-i-den-offentlige-sektor.pdf (side 12)

for den økonomiske vækst. Den internationale konjunkturedgang blev i løbet af 2008 markant, og i 2009 blev konjunkturedgangen yderligere uddybet.« (tendensoresund.org)

Global udfordring og den nye vækstmodel

Igennem de sidste par års økonomiske udvikling blev den såkaldte *flexicurity model*⁹ på mange måder udfordret. Den ofte fremførte kritik mod flexicurity modellen var, at det er en *godtvejrsmode*, der kun fungerer under den økonomiske højkonjunktur.¹⁰ Der blev derfor de seneste år givet plads til videreudvikling af nye perspektiver på en løsning af de kommende globale udfordringer.

Den nye vækstmodel *mobication* (*mobility through education*) videreudvikler det kendte flexicurity begreb, og bygger på antagelsen om, at kompetenceudvikling og løbende opkvalificering af lønmodtagernes kvalifikationer, er af afgørende betydning for deres mulighed for at tilpasse og bevæge sig mellem arbejdsmarkederne i en stadig mere sammenhængende og konkurrencepræget verdensøkonomi. Ydermere appellerer begrebet til de nødvendige ændringer i fremtidens beskæftigelsespolitik, der fremover »...må skabe betingelser for at fremme arbejdskraftens mobilitet«. (De nordiske landes konkurrencedygtighed, 2011)

»Mobication bygger på at fremtidens jobmuligheder bliver endnu mere omskiftelige end i dag.

(Kilde: De nordiske landes konkurrencedygtighed, 2011)

⁹ Flexicurity: "Flexibilitet og sikkerhed er sammen med den aktive arbejds- markedspolitik med til at skabe et stabilt og dynamisk arbejdsmarked." (kilde: <http://di.dk/DI/Moed%20DI/hvadarbejderdifor/Pages/historien%20bag%20dk%20model.aspx>)

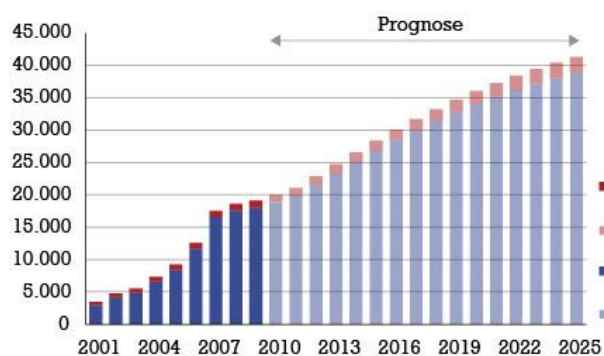
¹⁰ Kilde: http://faos.ku.dk/arrangementer/flexicurity_i_danmark_og_europa/



Mobication understrejer, at en optimal koordinering mellem arbejdsmarkeds- og uddannelsespolitik kan blive afgørende for *de nordiske landes* konkurrenceevne og velfærd fremover. (ibid, 2011)

Fremtiden i Øresundsregionen

Øresundsregionen udgør tilsammen ca. 3,6 mio. indbyggere, og visionerne er store. Den arbejdsrelaterede pendling på tværs af Øresundsregionen ventes fortsat at stige og skønnes fordoblet de kommende ti år.



Figur 3 (kilde: tendensoresund.org)

Øresundsregionen ses som en del af den globale verdensøkonomi, med alle de muligheder og udfordringer som globaliseringen indebærer. Følgende udtalelse, vedrørende det nordiske samarbejde, kan også relateres til Øresundsregionen. *For at udvikle den nordiske region, har vi brug for at revitalisere og styrke det nordiske samarbejde. Dette budskab lyder fra to eksperter¹¹ på uddannelsesområdet, når der stilles et aktuelt spørgsmål om, hvordan de nordiske lande kan beholde deres styrkeposition i en globaliseret verden.*

De nyeste tendenser

Den årlige konference "Øresundstinget 2011"¹² gav et regionalt bud på holdbar vækst og samarbejde i Øresundsregionen.

Samtlige oplæg af foredragsholdere¹³ præsenterede en fælles plan, der lægger op til styrkelse af regionen, særligt indenfor forskning og infrastruktur.

¹¹ Gyflí Magnússon, docent ved Islands Universitet Tryggvi Felikson, senior rådgiver ved Nordisk Råd, i "Norden i en globaliseret verden" (Dialog NVL, 2011)

¹²Kilde:
<http://www.oresundskomiteen.org/2011/10/oresundsting-2011/>

¹³ Bland oplægsholdere var Frank Jensen, Overborgmester, Københavns Kommune; Vibeke Storm Rasmussen, Øresundskomiteens formandskab; Anders Flanking,

Pointen er at skabe en stærk transit-region (et knudepunkt), der på mange måder vil skabe et attraktivt sted for større globale virksomheder. I dette perspektiv skal der genoprettes og synliggøres et fælles dansk/svensk samarbejde med formål at fastholde og tiltrække uddannet og kvalificeret arbejdskraft. Samarbejdet i regionen skal styrkes, og betingelserne for nuværende og kommende pendlende arbejdskraft skal fortsat prioriteres højt.

Projektet BMPA i et nyt perspektiv

Projektet BMPA, der afvikles i 2009-2011(12), er ikke gået upåvirket gennem krisen.

I dag retter projektets omdrejningspunkt sig mod implementering af projektets resultater på det strategiske og ledelsesmæssige niveau, styrkelsen af samarbejdsrelationer og ikke mindst på transfer mellem uddannelse og arbejdsmarked i Øresundsregionen.

Uddannelse, arbejdsmarked, transfer og mobilitet udfordrer grænser på tværs af nationale uddannelsessystemer, dette vurderes som værende i samspil med den nye vækstmodel "mobication", der appellerer til fremtidens behov for optimalt sammenhæng mellem uddannelses- og beskæftigelsespolitik- i de nordiske landes perspektiv.

Fokusområder

Tilsammen har evalueringens delanalyser tilvejebragt en dokumenteret besvarelse af evalueringens tre hovedpunkter:

- Vurdering af den nyopnåede viden (resultater) i forhold til opstillede målsætninger.
- Undersøgelse af hvorledes projektets samarbejdspartnere implementerer eller overvejer at implementere den nyopnået viden i egen organisation.
- Undersøgelse af hvorledes og i hvilket omfang der kan udvikles uddannelsesmoduler med fokus på uddannelses- og arbejdsmuligheder i Øresundsregionen blandt unge, potentielle pendlere.

Resultaterne af evalueringen viser at det er muligt at gennemføre undervisningsaktiviteter, der effektivt oplyser om uddannelses- og arbejdsmuligheder, bryder barrierer (kulturelle og

Statssekreterare/ Miljödepartement Sverige, samt andre førende personligheder på området.

mentale), styrker det regionale samarbejde, samt formidler regler på tværs af regionale systemer.

Øget fokus på disse emner bidrager til debatten om de muligheder og begrænsninger der eksisterer på uddannelsesområdet, og retter fokus mod opbygning af optimale betingelser for *arbejds- og uddannelsesmobilitet* mellem de nordiske lande. Fokus på disse emner rummer nøglen til fremtidens kommende udfordringer set i *mobication* perspektivet.

I forbindelse med videreudvikling af projektet, vil det være oplagt at fokusere på nogle af de områder, hvor der fortsat er behov for justering og udvikling. På baggrund af de analyserede tilkendegivelser kan der peges på følgende temaer, der fremadrettet bør fokuseres på:

Øget fokus på tilrettelæggelse af uddannelsesaktiviteter i henhold til evalueringens resultater

Det anbefales at tilrettelægge/justere de kommende uddannelsesaktiviteter, og rette fokus på følgende emner:

- Nedbryde sprogbarriere (studerende)
- Opbygge samarbejdsrelationer (studerende, vejledere)
- Tilrettelæggelse af ekskursioner, workshops, og lignende.

Øget fokus på projektsamarbejde med de ledende medarbejdere

Det anbefales at sætte mere fokus på inddragelse af de ledende medarbejdere, da det er denne gruppe af samarbejdspartnere, der er beslutningsdygtige i forhold til implementeringen af resultater på organisatorisk niveau. Fokus rettes ligeledes mod erfaringsudveksling med implementering af projektresultater.

Fokus på at fremme projektdeltagelsen på den danske side

Sammensætning af interessenter gennem den treårige projektperiode udviser betydelige ændringer med negativ påvirkning af projektets ønskede resultater.

Den brede deltagelse på begge side af Øresund er essentiel for opnåelse af et vellykket tværregionalt samarbejde, og det anbefales derfor at knytte flere danske samarbejdspartnere til projektet, da evalueringens resultater synliggør en kritik af den

manglende danske deltagelse ifølge de svenske projektgrupper. På trods af dette har projektet et godt udgangspunkt for at nå de opstillede mål defineret i Tabel 1.

Dokumentation og systematisk anvendelse af projektets resultater af projektet

Ydermere anbefales udførelse af en bedre dokumentation, herunder systematisering og synliggørelse af projektets konkrete resultater, med det formål at optimere de synergier som projektet fører med sig.

Fokus bør rettes mod udvikling og opdatering af projektets hjemmeside som er den væsentligste kommunikationsplatform. Hjemmesiden er et vigtigt informationsværktøj til formidling af projektets aktiviteter. Udover at sikre at alle projektdeltagere får kendskab til hjemmesiden, bør deltageres hjemmeorganisation informeres på flere professionsniveauer om hjemmesidens eksistens.

Systemarbejde

Den viden og ekspertise der er opnået gennem BMPA projektet bør videreudvikles.

Notat om dataindsamling og metoder

Dette notat indeholder en gennemgang af projektets metodiske tilgang til indsamling af empiri og analysemetode.

Den kvantitative metode

Formålet med at inddrage den kvantitative analyse var at skabe et overblik over den eksisterende dokumentation af projektets aktiviteter. Formålet var således *ikke* at dokumentere opfyldelse af projektets konkrete måltal, men at give et objektivt statusbillede på de gennemførte aktiviteter.

Lead partner for projektet - Københavns Kommune VPC - stod for tilvejebringelsen af grunddata om projektet.

De kvalitative metoder

Da hensigten ved evalueringen var at opnå forståelse og en vurdering af omfanget af en bestemt indsats ud fra deltagernes egne perspektiver, faldt valget på **det kvalitative forskningsinterview**, som metode.

Interviewet sigter mod at indhente flest mulige ufortolkede beskrivelser, og den interviewede skal beskrive så præcist som muligt, hvad han/hun oplever, føler, og hvorledes der handles.

Den kvalitative analyse gav derved mulighed for en dybere forståelse af emnerne, da metoden lægger vægt på at afdække kompleksiteten i menneskers liv. En af fordelene ved de kvalitative metoder er at man får nuancerede data ud af undersøgelsen. Ulempen ligger til gengæld i de begrænsede muligheder for at være i stand til at generalisere.

Evalueringen byggede hovedsageligt på udførsel af kvalitative fokusgruppe interviews, samt supplerende kvalitative interviews med enkelte interviewpersoner (informanter).

Styrken i fokusgruppen ligger i en *mangefacetteret belysning* af forskellige personers relation til et bestemt emne. Styrken i enkeltinterviews ligger blandt andet i muligheden for at gå mere i dybden med de undersøgte emner. (Dahler-Larsen, 191)

Fokusgruppeinterview

Forudsætningen for at deltage i fokusgruppeinterview var, at man skulle have deltaget i minimum en af projektets uddannelsesmæssige aktiviteter. Der blev udført følgende fokusgruppeinterviews:

- Første fokusgruppeinterview blev udført med gruppen af de ledende medarbejdere.
- Det andet fokusgruppeinterview blev gennemført med gruppen af vejledere. Gruppen blev delt over i to møder. *Første* møde foregik med vejledergruppen i Malmö.
- Det tredje fokusgruppeinterview blev arrangeret i Helsingborg. Denne gang med undervisere.
- Det fjerde fokusgruppeinterview blev gennemført med den *anden* gruppe af vejledere, denne gang fra Helsingborg Kommune.
- Målgruppen for det femte fokusgruppeinterview var studerende ved Folkehøgskolan Hvilan, som deltog på studierejse i København.

Interviews

I takt med evalueringens fremgang viste sig, at der var behov for opfølgende interviews.

Fokusgruppeinterviews blev derfor suppleret med flere enkelte interviews.

Deltagerliste med samtlige antal af informanter vedlægges som Bilag II.

Interviewteknik

På baggrund af de opstillede mål for projektet BMPA, var der defineret tre analysetemaer som dannede udgangspunkt for den spørgeramme, der var anvendt i interview af informanter.

Der blev udarbejdet en *interviewguide* med en række relevante temaer og spørgsmål. Der er således tale om *semistruktureret interviewform*.

Et eksempel på interviewguide vedlægges som Bilag III.

De gennemførte interviews blev transskriberet og udgjorde råmaterialet for den senere analyse.

Analyse af interviews

Først blev de transskriberede interviews læst igennem, med det formål at opnå en fornemmelse af helheden. Herefter blev yderligere analytisk arbejde (kodning) udført. (Dahler- Larsen, 195)

Formålet med kodningen var at strukturere informanternes udtalelser, og gøre disse mere overskuelige, således at disse systematisk kunne holdes op imod projektets opstillede slutmål.

Dette gav mulighed for at sammenligne de gennemgående temaer samt holde fokus på at undersøge, hvorvidt der var overensstemmelser med informanternes udsagn.

Reliabilitet og validitet af det transskriberede materiale

Da reliabilitet af et interview blandt andet kan sikres ved at lade uafhængige og pålidelige personer transskribere (Kvale, 231), blev alt interviewmateriale transskriberet af en uafhængig erfaren transskribent på originalt sprog.

Da de gennemførte fokusgruppeinterviews, samt individuelle interviews, foregik skiftevis på både svensk og dansk, var forebyggelsen af de mulige sproglige misforståelser prioriteret højt. Eksempelvis blev interviewguiden oversat til begge sprog og delt ud blandt informanterne inden interviewstart. Informanternes mulighed for at følge interviewspørgsmålene på eget sprog, blev derved sikret i videst mulige omfang. De citerede udsagn bringes i den originale form, hvilke styrker autenticiteten.

Etiske overvejelser

Opmærksomheden har også været rettet mod de etiske overvejelser i forbindelse med interviewarbejde. Informanter fik mulighed for at bevare anonymiteten i deres besvarelser. Alle informanter blev informeret om evalueringens formål og anonymisering af deres besvarelser.



Colourbox.com

Afsluttende bemærkninger

Evalueringen af BMPA's uddannelsesaktiviteter placeres inden for det fortolkningsvidenskabelige paradigme, hvor det gælder om at skabe grundlag for forståelse og fortolkning af forskellige aktørers meninger om processer og resultater, som skal lede frem til om indsatsen gør en forskel.

Reliabilitet¹⁴

Kvalitative undersøgelser hviler på den antagelse, at det enkelte menneskes oplevelse af sig selv og omverdenen er unik og subjektiv, og derfor giver det ingen mening at tale om reliabilitet i *traditionel* forstand. (Kvale, 238)

I de kvalitative undersøgelser vedrører reliabilitet resultaternes konsistens, hvilket blandt andet indebærer overvejelser, inddragelser, og begrundelser for metodologisk og analytisk tilgang i forbindelse med den gennemførte kvalitative undersøgelse.

Ifølge Rieper er det muligt at styrke reliabilitet ved anvende en bestemt metode (triangulering). Udover at basere undersøgelsen på flere forskellige personers sammenfattende opfattelse af et fænomen/fælles emne, gælder det i trianguleringen om at forstærke undersøgelsen yderligere ved at anlægge flere forskellige vinkler på denne. (Rieper, 27)

I evalueringen blev metodetriangulering sikret gennem afveksling mellem fokusgruppinterviews, enkeltinterviews, samt de opfølgende interviews.

Validering af evalueringen¹⁵

Evalueringen tilstræbte at udvise transparenthed gennem hele evalueringsforløbet. Redegørelsen for de metodiske (og håndværksmæssige)¹⁶ tilgange

¹⁴ *Reliabilitet* handler om hvor præcise data har evalueringen produceret.

¹⁵ *Validitet* handler blandt om hvorvidt et måleinstrument (eksempelvis interviewskema) rent faktisk er i stand til at måle det, som er formålet med undersøgelsen.

¹⁶ Ifølge Kvale kan validering af de kvalitative undersøgelser sikres ved en udførlig fremlæggelse af argumentation for den professionelle håndværksmæssige kvalitet. (Kvale, 73, 231)

samt de overvejelser der ligger til grund herfor, er fremlagt sammen med de relevante bilag.

Evaluatørposition

Dette afsnit redegør for evaluators position i forhold til den indsat der ønskes evalueret. Centralt står spørgsmålet om evaluators afhængighed i forhold til den organisation, der har ansvar for den indsat der evalueres.

Der knyttes både fordele og svagheder ved den interne - og eksterne evaluering. Det antages at styrker/respektive svagheder, ved intern og ekstern evaluering er betinget af evalueringens hovedformål. Kontinuummet mellem intern og ekstern evaluering muliggør at projekt-ejer kan kompensere for svagheder ved disse to typer af evalueringer. (Rieper, 56)



Kildehenvisning

Dahler- Larsen, Peter:

Selvevalueringens hvide sejl (Syddansk Universitetsforlag, 2006)

Collin, Finn; Køppe, Simo:

Humanistisk Videnskabsteori (Lindhart og Ringhof, 2003)

Kvale, Steinar:

InterView - En introduktion til det kvalitative forskningsinterview (Hans Reitzels Forlag, 1997)

Rieper, Olaf (red):

Håndbog i evaluering (AKF Forlaget, 2004)

Togebj, Mikael:

Effektevaluering i Håndbog i evaluering, side 57 (AKF Forlaget, 2004)

Publikationer og notater

- 33 Hindrer utmaningar och möjligheter- Øresundsmodellen 2010'
- Norden i en globaliserede verden, (Dialog NVL) (af Nordiskt nätverk för vuxnas lärande, maj 2011)
- De nordiske landes konkurrencedygtighed (af Nordisk Ministerråd, København 2011)

Hjemmesider

- Interreg IV A
<http://www.interreg-oks.eu/se/Menu/Projektbank/Projektlista+%c3%96resund/B%c3%a4ttre+m%c3%b6jligheter+p%c3%a5+arbetsmarknaden+%e2%80%93+udvikling+af+voksenuddannelse+i+%c3%98resundsregionen/detail/1>
- De nordiske landes konkurrencedygtighed 2011
http://faos.ku.dk/pdf/boger/2011/De_nordiske_landes_konkurrencedygtighed_160811.pdf/
- Fremtidens Mobilitet og Transport 2011
http://di.dk/SiteCollectionDocuments/Shop/Fremtidens%20mobilitet%20_samlet_WEB.pdf?productid=8849&downloadTyp
- Tendens Øresund - Tendensoresund.org
<http://www.tendensoresund.org/da/pendlingen-over-oresund>
- Öresundskomiteen
<http://www.oresundskomiteen.org/2011/10/oresundsting-2011/>
- DI- Organisation for erhvervslivet
<http://di.dk/DI/Moed%20DI/hvadarbejderdifor/Pages/historien%20bag%20dk%20model.aspx>
- AE- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd 2011
http://www.ae.dk/files/AE_dynamiske-effekter-af-investeringer-i-den-offentlige-sektor.pdf

Billede

Billede af Thomas de Laine, 21. 4. 2011 (myldretid.dk) Colourbox.com



Bilag I

Oversigt over interessenter¹⁷

Innan projektet – ca 6 måneder innan till start

VUC København
SOSU C Brøndby
IA Sprog
UCC Sydhavn
Lands Foreningen for Socialpædagoger - LFS
Fag og Arbejde
Personal Direkt AB
Victum Vuxenutbildning
Socialforvaltningen i Københavns Kommune
Sundhedsforvaltningen i Københavns Kommune
Børn- og Ungeforvaltningen i Københavns Kommune
LO Storkøbenhavn
LO Skåne

Första Året

SOSU C Brøndby
Victum Vuxenutbildning
Lands Foreningen for Socialpædagoger - LFS
Personal Direkt AB
CUC Sydhavn
Komvux Lunds Kommun
Gentofte Hospital
Öresundskomiteen / Grænsehinderforum Nordisk
Ministerråd / Arbejdsgruppen før Grænsehindringer
Work in Denmark

Andra Året

SOSU C Brøndby
Victum Vuxenutbildning
Komvux Lunds Kommun
Work in Denmark
Öresundskomiteen / Grænsehinderforum Nordisk
Ministerråd / Arbejdsgruppen før Grænsehindringer
Vuxenutbildningen i Landskrona stad
Øresunddirekt
Komvux Lunds Kommun
Sundhedsstyrelsen Sundhedsforvaltningen i
Københavns Kommune
Børn- og Ungeforvaltningen i Københavns Kommune

Tredje Året

Lernia Vuxenutbildning
SOSU C Brøndby
Øresunddirekt
Öresundskomiteen / Grænsehinderforum Nordisk
Ministerråd / Arbejdsgruppen før Grænsehindringer
Work in Denmark
Børn- og Ungeforvaltningen i Københavns Kommune

Efter projektet

?

¹⁷ Kilde: VPC



Bilag II

Oversigt over interviewpersoner – informanter

Målgruppe	Navn	Funktion/ stilling	Organisation	Deltaget i
Fokusgruppeinterview med ledende medarbejdere 2. september 2011 i Helsingborg	Ros- Marie Hersley	Gruppeleder	Plejhjemmet Enggården	<ul style="list-style-type: none"> • Introduktionsuddannelse • Seminariet "Fremtiden i Øresundsregionen" Helsingborg
	Jonas Jonsson	Samordnende lektor	Vuxenutbildningsavdelningen	<ul style="list-style-type: none"> • Kickoff Seminar • Introduktionsuddannelse III • Seminariedag om Voksenuddannelse og efteruddannelse • "Fremtiden i Øresundsregionen" Helsingborg
	Margret Berglund	Chef	Lärcenter Helsingborg	<ul style="list-style-type: none"> • Introduktionsuddannelse I
	Sven Abrahamsson	Rektor	Burlövs Kommun	<ul style="list-style-type: none"> • Kickoff Seminar • Introduktionsuddannelse II • SOSU området • Seminariedag om Voksenuddannelse og efteruddannelse • "Fremtiden i Øresundsregionen" Helsingborg
	Thomas Carlström	Rektor	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Kickoff • Introduktionsuddannelse I • "Fremtiden i Øresundsregionen" Helsingborg
Fokusgruppeinterview med Vejledere I den 6. september i Malmö	Astrid Johnson	Studie- og yrkesvægledare	Malmö Kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks dag i Malmö
	Charlotte Fundahn	Studie- og yrkesvægledare	Malmö Kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks dag i Malmö
	Annika Skörvald	Studie- og yrkesvægledare	Malmö Kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Danmarks dag i Malmö



Målgruppe	Navn	Funktion/ stilling	Organisation	Deltaget i
Fokusgruppeinterview med Vejledere den 16. september i Helsingborg Gruppe II	Agneta Kristenson	Studie- og yrkesvægledare	Helsingborg Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Danmarks dag i Malmö
	Birgitta Eskilsson	Studie- og yrkesvægledare	Helsingborg Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Danmarks dag i Malmö
	Marlene Krit Welin	Studie- og yrkesvægledare	Helsingborg Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Introduktionsuddannelse II Danmarks dag i Malmö
	Annikka Anderson	Studie- og yrkesvægledare	Helsingborg Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Introduktionsuddannelse II Danmarks dag i Malmö Introduktionsuddannelse III
	Karin Ekhem Widen	Studie- og yrkesvægledare	Helsingborg Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Introduktionsuddannelse II Danmarks dag i Malmö
	Lise- Lotte Karlsson	Studie- og yrkesvægledare	Helsingborg Kommune	<ul style="list-style-type: none"> Danmarks dag i Malmö
Underviser Enkelinterview – den 6. september i Malmö	Barbro Johansson	Vardlærare	Rønnens Gymnasium	<ul style="list-style-type: none"> SOSU- område i Danmark Seminariedag om Voksenuddannelse og efteruddannelse SOSU C- seminariedag i Brøndby
Fokusgruppeinterview med Undervisere den 9. september i Helsingborg	Karin Jirsvøl	Lærare	Victum Voksenutbildning	<ul style="list-style-type: none"> Kickoff Seminar SOSU området i Danmark SOSU C- seminariedag i Brøndby
	la Gemfeldt	Lærare	Victum Voksenutbildning	<ul style="list-style-type: none"> "Fremtiden i Øresundsregionen" Helsingborg Introduktionsuddannelse III SOSU C- seminariedag i Brøndby
Fokusgruppeinterview med Studerende den 22. september	Christian Högberg	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> Studietur i København
	Erika Castro	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> Studietur i København
	Johannes Björkman	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> Studietur i København
	Jeanetta Hansson	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> Studietur i København



Målgruppe	Navn	Funktion/ stilling	Organisation	Deltaget i
	Jasmina Draguljevic	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Jay-Bee Villanueva	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Jeanette Ahvander	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Muslem Al-Siagi	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Clara Rutter	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Suzette Oberg	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Elna Mattsson	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Ali Sheshaee	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
	Therese Andersson	Studerende	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Studietur i København
Enkeltinterview Den 22.september	Eva Gullstrand	Kursföreståndare Fritidsledarutbildningen	Hvilan	<ul style="list-style-type: none"> • Introduktionsuddannelse III • Studietur i København



Bilag III

Intervjuguide till fokusgruppintervju med vägledare, Malmö, den 6. september 2011 (exempel)

Ämne	Frågor	
Introduktion Presentation, bakgrund		<ul style="list-style-type: none">• Min bakgrund och relation till projektet• Jag vill höra era åsikter om projektet BMPA- mera specifikt - till projektets pedagogiska aktiviteter (seminarer samt utvecklingsmöten). Jag vill undersöka effekten av projektaktiviteter och höra, hur utbildningsaktiviteter har bidragit till ny kunskap på området. Intervjun kommer att pågå i ca 1½ timme.• Denna intervju är en del av en större kvalitativ undersökning. För att dokumentera genomförandet av dessa gruppintervjuer i evalueringsrapporten, vill jag gärna behålla möjligheten att bifoga deltagarlistan som bilaga. Om du inte vill att ditt namn står i bilagan, får du gärna sträcka över namnet – se vänligen deltagarlistan. Uttalanden som används i rapporten kommer att vara anonyma.• Jag måste styra konversationen, så att vi hinner gå igenom alla ämnen inom den angivna tidsramen. Det betyder att jag ibland kan vara tvungen att avbryta er.• Det är viktigt att så många synpunkter som möjligt kommer fram, men inte att ni nödvändigtvis är eniga.• Det är bara att fråga, om det är något du är osäker på eller inte förstår.
Presentationsrunda		



<p>Utbildningsaktiviteter Med hänsyn till den nyuppnådda kompetensen inom området.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hur har projektets utbildningsverksamhet bidragit till förbättrade kunskaper inom detta område? • Känner du dig bättre informerad om arbetsmarknad, utbildnings- och efterutbildningsmöjligheter i Öresundsregionen? • Vad ser du som det största hindret inom arbets- och utbildningsmöjligheter i Öresundregionen? • Vad ser du som den största utmaningen inom arbets- och utbildningsmöjligheter inom Öresundregionen? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan ni ge konkreta exempel? (förr och nu perspektiv) • Kan ni ge konkreta exempel? • Var dessa klargjord? • Kan ni ge konkreta exempel? • Var dessa klargjord? • Kan ni ge konkreta exempel?
<p>Samarbete</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hur har projektet påverkat dina arbetsförhållanden ? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan ni ge konkreta exempel?
<p>Generellt Utvärdering av projektverksamhet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Var syftet med verksamhet i projektet klart? • Har förväntningarna för projektets verksamhet blivit uppfyllda? • Har utbildningsverksamheten ökat din kunskap jämfört med innan projektet startade? • Hur skulle du bedöma projektets utbildningsverksamheten i allmänhet? 	<ul style="list-style-type: none"> • Organisering av utbildningsverksamhet? • Vad tycker du om kvaliteten på undervisningen/upplägget/ undervisningsmaterialet? • I vilket omfång? • Kan ni ge konkreta exempel? • Vad var särskilt bra? Eventuellt plats för förbättringar? • Evt. Vad tycker du om projektets hemsida? • Fungerar den optimalt? Hur ofta besöker du hemsidan?
<p>Implementering i egen organisation</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hur har du övervägt att implementera den nya kunskapen i din egen organisation? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan ni ge konkreta exempel? • Eventuellt status?
<p>Ytterligare kommentarer</p>		

